

GRZEGORZ TYLEC*

Prawo do wynagrodzenia w prawie autorskim na tle stosunków majątkowych małżeńskich

Uwagi wprowadzające

Celem niniejszego opracowania jest poddanie analizie tego w jakim zakresie dochody, które generują autorskie prawa majątkowe zasila majątek osobisty a w jakim majątek objęty małżeńską wspólnością ustawową twórcy, czy sytuacja ulega zmianie gdy dochodzi do zbycia autorskich praw majątkowych na rzecz następcy prawnego twórcy? Czy zasady dotyczące przynależności do majątku osobistego lub wspólnego odnoszą się w takim samym zakresie do wszelkich uprawnień majątkowych twórcy, które mieszczą się w pojęciu prawa do wynagrodzenia autorskiego (rozumianego zarówno jako prawo bezwzględne oraz prawo względne – roszczenie)?

W ocenie autora niniejszego opracowania odpowiedź na przedstawione wyżej pytania ma istotne znaczenie praktyczne m. in. z perspektywy problematyki zniesienia wspólności majątkowej małżeńskiej, której dokonanie zawsze wymaga w pierwszym rzędzie ustalenia składników majątkowych nią objętych. Kwestią która może mieć także bezpośrednie przełożenie na praktykę jest odpowiedź na pytanie w jakim zakresie przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego¹ upoważniają małżonka twórcy do współdecydowania w kwestiach związanych z poborem lub wydatkowaniem dochodów, które generują autorskie prawa majątkowe oraz w jakim zakresie możliwe jest dysponowanie nimi w małżeńskich umowach majątkowych.

---

* DR HAB. GRZEGORZ TYLEC, PROF KUL – Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej KUL Jana Pawła II, e-mail: grzegorztylec@kul.lublin.pl

¹ Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy, t.j.: Dz. U. z 2017 r. poz. 682 t. jedn.

Ogólna charakterystyka autorskiego prawa do wynagrodzenia

W wielkim słowniku języka polskiego czytamy, że pojęcie „wynagrodzenie” oznacza „pieniądze za wykonaną pracę”². Synonimy słowa wynagrodzenie to: gaża; honorarium; pensja; płaca; stawka; zapłata, uposażenie³. Na gruncie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych⁴ pojęcie to ma nieco szersze znaczenie. Zakreślenie ram znaczeniowych omawianego pojęcia rozpocząć należy od stwierdzenia, że prawo twórcy do wynagrodzenia jest konsekwencją istnienia jego autorskich praw majątkowych. Syntetyczną ustawową definicję autorskich praw majątkowych na które składają się: prawo do wynagrodzenia, do korzystania z utworu i prawo do rozporządzania utworem wyraża art. 17 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Prawa autorskie majątkowe mają charakter praw podmiotowych bezwzględnych, ich źródło oraz treść wyznacza wskazany przepis ustawy, są one skuteczne *erga omnes* co oznacza, że prawo decydowania o każdej formie korzystania z utworu wyznacza uprawniony (twórca lub jego następca prawny)⁵. W przypadku majątkowego prawa autorskiego wkroczenie w sferę wyłączności korzystania z utworu zastrzeżoną dla uprawnionego powoduje powstanie roszczeń przewidzianych w art. 79 pr. aut.⁶

Sformułowanie użyte w art. 17 pr. aut. według, którego twórcy przysługuje „prawo do wynagrodzenia za korzystanie z utworu” budzi zasadnicze kontrowersje co do potrzeby wyodrębnienia oddzielnego od prawa rozporządzania utworem – prawa do wynagrodzenia. J. Barta i R. Markiewicz stwierdzają, że „Objaśnienie sensu obu wymienianych praw (prawo do rozporządzania utworem i prawo do wynagrodzenia za korzystanie z niego – przypis autora) jest trudne, gdyż są one przecież tylko pochodnymi ustanowienia wyłączności prawnej do korzystania z utworu”⁷. Konstrukcji tej zarzuca się, iż jest nielogiczna, ponieważ autorskie prawo do wynagrodzenia zawsze jest pochodną prawa do rozporządzania utworem. Najpierw trzeba dokonać czynności dyspozycji prawami a wynagrodzenie jest wynikiem tej dyspozycji. Można stwierdzić więc,

² http://www.wsjp.pl/index.php?id_hasla=7998

³ <https://dobryslownik.pl/slowo/wynagrodzenie/170423/1/189232/>

⁴ Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, t.j.: Dz.U. z 2016 r. poz. 666 ze zm. dalej: pr. aut.

⁵ E. Traple (w:) *System prawa prywatnego*, t. 13, *Prawo autorskie*, red. J. Barta, Warszawa 2007, s. 122; Por także E. Traple (w:) *System Prawa Prywatnego*, t. 13, 2013, s. 149–162; zob. M. Pyziak-Szafnicka (w:) *System Prawa Prywatnego*, t. 1, *Prawo cywilne – część ogólna*, red. M. Safjan, Warszawa 2007, s. 734.

⁶ zob. wyrok SN z dnia 25 listopada 1999 r., II CKN 573/98, LEX nr 145313; M. Czajkowska-Dąbrowska, *Przegląd orzecznictwa z zakresu prawa autorskiego (zagadnienia wybrane)*, Głosa 2005, nr 2, s. 67;

⁷ J. Barta, R. Markiewicz, *Prawo autorskie i prawa pokrewne*, Wolters Kluwer 2016, Lex/el, rozdział 5.1.5.

że źródłem roszczenia o wynagrodzenie będzie akt rozporządzenia autorskimi prawami majątkowymi, który wynika z ukonstytuowanego w art. 17 wyłącznego prawa twórcy do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji. Roszczenie to, będzie miało podstawę w zobowiązaniach umownych (umowie licencyjnej lub umowie o przeniesienie praw autorskich).

Z prawem do wynagrodzenia rozumianym jako prawo bezwzględne podmiotowe, skuteczne *erga omnes* będziemy mieli do czynienia gdy wynikać będzie ono z treści konkretnych przepisów ustawy autorskiej, które prawo tego rodzaju kreują. Należy zgodzić się ze stwierdzeniem, iż w pewnych wypadkach prawo do wynagrodzenia nie będzie wynikać z rozporządzenia przez autora swym prawem lecz będzie przysługiwać twórcy, ze względu na treść konkretnego przepisu ustawy przyznającego twórcy roszczenie o wypłatę wynagrodzenia w określonych okolicznościach. Przyjąć należy więc, że prawo do wynagrodzenia w takiej sytuacji nie stanowi emanacji wyłącznego prawa do rozporządzania prawami majątkowymi i jest niezależne od stosunków umownych. W obecnej ustawie o prawie autorskim są to przypadki uregulowane w artykułach: 19, 20, 21, 24 ust. 3, 25 ust. 2, 30 ust. 2, 33 ust. 3, 70 ust. 3. Te szczególne rodzaje wynagrodzenia autorskiego to m. in. *droi de suite*, opłaty od czystych nośników i urządzeń kopiujących czy ostatnio wprowadzone do ustawy wynagrodzenia za udzielenie egzemplarzy utworów przez biblioteki publiczne art. 35¹ i n. pr. aut.

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w treści jednego z orzeczeń istnieje zasadnicza różnica między wyłącznym prawem do korzystania z utworu i uprawnienia do wynagrodzenia za korzystanie z utworu. „Pierwsze ma postać prawa bezwzględnego. Uprawnieniu twórcy do wyłącznego korzystania z utworu i rozporządzania nim odpowiada obowiązek wszystkich pozostałych osób do nieingerowania w sferę monopolu twórcy. Drugie ma postać roszczenia: możliwości żądania od oznaczonej osoby konkretnego zachowania się (...) roszczenie powstaje dopiero, tak jak w przypadku zobowiązań realnych, po skonkretyzowaniu się wspomnianej sytuacji, w stosunku do oznaczonej osoby”⁸. Wszelkie bowiem roszczenia mają charakter względny w tym znaczeniu, że są zawsze skierowane przeciw oznaczonym osobom⁹.

Nieco inne stanowisko reprezentuje E. Traple, zdaniem tej autorki prawo do wynagrodzenia trudno nazwać klasycznym prawem bezwzględnym, opisać należy je jako prawo względne o rozszerzonej skuteczności przez co rozumieć należy to że tylko podmiot znajdujący się w określonej sytuacji faktyczno-prawnej będzie zobowiązany do zapłaty wynagrodzenia autorskiego¹⁰.

⁸ wyrok SN z dnia 20 maja 1999 r. (I CKN 1139/97, OSP 2000, z. 2, poz. 24) cytuję za J. Barta, R. Markiewicz, Prawo autorskie i prawa pokrewne, Wolters Kluwer 2016, Lex/el, rozdział 5.1.5.

⁹ zob. S. Grzybowski (w:) *System Prawa Cywilnego*, t. 1, *Część ogólna*, red. S. Grzybowski, Ossolineum 1985, s. 221

¹⁰ Por. E. Traple (w:) *System....*, s. 162.

Wypada zgodzić się, ze stwierdzeniem J. Barty i R. Barkiewicza, że autorskie prawo do wynagrodzenia powinno być opisywane tak jak czyni to art. 86 ust. 2 pr. aut. dotyczący artystycznych wykonania¹¹: „Artyści wykonawcy służą prawo do wynagrodzenia za korzystanie z artystycznego wykonania lub za rozporządzanie prawami do takiego wykonania określone w umowie albo przyznane w przepisach ustawy.”

W wypadku naruszenia treści autorskich praw majątkowych o charakterze bezwzględny, jak wynika z art. 79 pr. aut. uprawnionemu przysługuje prawo do żądania na jego rzecz określonej sumy pieniężnej, która to suma nie jest przez ustawodawcę nazywana wynagrodzeniem. Z treści wskazanego przepisu wynika, że wysokość sumy pieniężnej żądanej z tytułu naruszenia autorskich praw majątkowych powinna uwzględniać dwu lub trzykrotność stosownego wynagrodzenia (art. 79 ust 1 pkt 3, b pr. aut.). W literaturze prezentowany jest także pogląd odmienny zgodnie z którym prawo do wynagrodzenia przysługuje także wobec naruszenia praw wyłącznych¹².

Zgodnie z aktualnym poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy niezaplacenie wynagrodzenia z tytułu korzystania z przedmiotu prawa autorskiego nie stanowi naruszenia autorskich praw majątkowych¹³.

Zanim nastąpi przejście do omawiania przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, które mogą mieć wpływ na przynależność wynagrodzenia autorskiego do majątku osobistego twórcy lub majątku objętego wspólnością autor chciałby jeszcze dokonać krótkiego porównania wynagrodzenia za pracę (w rozumieniu Kodeksu pracy¹⁴) oraz wynagrodzenia autorskiego. Trzeba podkreślić, że klasyczne rozumienie pojęcia wynagrodzenia (powszechnie przyjęte na gruncie prawa pracy) nie może być stosowane w prawie autorskim. Definiując pojęcie wynagrodzenia pracowniczego Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 stycznia 1997 r. stwierdził, iż „wynagrodzenie jest przede wszystkim ekwiwalentem za pracę wykonaną”¹⁵. Definicja ta jest zbyt wąska i nie wyraża w pełni tego co przez wynagrodzenie rozumiane jest w prawie autorskim gdyż:

- wynagrodzenie w prawie autorskim tylko po części będzie ekwiwalentem za wykonaną pracę. W większości przypadków będzie to raczej ekwiwalent z tytułu uzyskiwanych przez dzieło zysków. Wynagrodzenie autorskie ustalone

¹¹ Por. J. Barta, R. Markiewicz, *Prawo autorskie i prawa pokrewne*, Wolters Kluwer 2016, Lex/el, treść przypisu 370.

¹² Por. D. Sokołowska, *Prawo twórcy do wynagrodzenia w prawie autorskim*, Poznań 2013, s. 219-223 i 238; tejsze, *Opinia prawna z dnia 22 stycznia 2015 r. sporządzona dla Stowarzyszenia Autorów ZAiKS w sprawie: skargi konstytucyjnej z dnia 20 listopada 2014 r. (SK 32/14) w przedmiocie niezgodności z Konstytucją art. 79 ust. 1 lit. b) ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych z 4 lutego 1994 r.*, PUG 2015, nr 8, s. 13.

¹³ por. wyrok SN z dnia 20 maja 1999 r., I CKN 1139/97, OSP 2000, z. 2, poz. 24.

¹⁴ Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy, Dz. U. 2018, poz. 108 t. jedn. ze zm.

¹⁵ Wyrok SN z dnia 7 stycznia 1997 opublikowany w OSN AP 1997 nr 13 poz. 233.

w oparciu o art. 43 ust. 2 w związku z art. 44 prawa autorskiego może zostać bowiem ukształtowane jako udział w zysku, który przynosi eksploatacja dzieła;

- wynagrodzenie autorskie rzadko rozumiane będzie jako wynagrodzenie za pracę lub za eksploatację już dokonaną (w przeszłości). Ukształtowane ono raczej będzie w oparciu o prognozy przyszłych korzyści jakie utwór może osiągnąć (dotyczy to głównie wynagrodzenia ustalanego z tytułu zbycia autorskich praw majątkowych do utworu);

- wynagrodzenie autorskie nie zawsze przysługiwać będzie twórcy w przeciwieństwie do wynagrodzenia w prawie pracy, które zawsze przysługuje pracownikowi, z treści art. 84 Kodeksu pracy wynika, że pracownik nie może zrzec się prawa do wynagrodzenia ani przenieść tego prawa na inną osobę. Warto zauważyć tu także, że w doktrynie prawa rodzinnego pracownicze prawo do wynagrodzenia zaliczane było do kategorii tzw. praw niezbywalnych które mogą przysługiwać tylko jednej osobie czyli ściśle związanych z osobą małżonka. Obok prawa do wynagrodzenia w tej kategorii wyliczane były m. in. służebności osobiste, prawo pierwokupu czy też odkupu. prawa alimentacyjne¹⁶. Autorskie prawa majątkowe w skład, których wchodzi wynagrodzenie autorskie co do zasady jest natomiast zbywalne.

Z wynagrodzeniem autorskim za pracę wykonaną w ramach stosunku pracy mamy do czynienia tylko w sytuacji gdy twórca związany jest umową o pracę i w ramach jego obowiązków pracowniczych leży działalność twórcza a strony inaczej nie ukształtowały łączącego ich stosunku prawnego (art. 12 pr. aut.). Jak wynika z powyższego porównania wynagrodzenie twórcy w prawie autorskim różni się w istotny sposób od wynagrodzenia w prawa pracy.

Wynagrodzenie autorskie jako składnik majątku osobistego małżonka

Rozważając zagadnienie wynagrodzenia autorskiego na tle stosunków majątkowych małżeńskich, kwestią podstawową z którą należy się zmierzyć jest odpowiedź na pytanie: w jakich sytuacjach i czy w ogóle autorskie prawa majątkowe a w tym także autorskie prawo do wynagrodzenia będzie elementem majątku wspólnego małżonków. Czy można wskazać na odstępstwa od reguły wyrażonej w art. 33 pkt 9 KRO zgodnie z którym prawa autorskie należą do majątku osobistego? Na początku autor swoje rozważania chce ograniczyć jedynie do sytuacji występującej najczęściej w obrocie prawnym czyli do tej w której mamy do czynienia z ustrojem – małżeńskiej wspólności ustawowej.

¹⁶ Por. zob. T. Sokołowski [w:] *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, red. H. Dolecki, T. Sokołowski, Warszawa 2010, s. 153.

Jak wynika z art. 31 § 1 KRO z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między małżonkami z mocy ustawy wspólność majątkowa (wspólność ustawowa) obejmująca przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich (majątek wspólny). Przedmioty majątkowe nieobjęte wspólnością ustawową należą do majątku osobistego każdego z małżonków. Jak wskazano w piśmiennictwie wprowadzenie jako ustawowego ustroju wspólności majątkowej małżonków nastąpiło przy założeniu, że jest to ustrój lepiej chroniący interesy małżonków, w tym w szczególności małżonka, który rezygnuje z aktywności zawodowej, poświęcając się prowadzeniu domu i wychowywaniu dzieci¹⁷. Majątek wspólny małżonków nie ogranicza się zwykle do rzeczy, lecz zawiera również inne prawa rzeczowe, a także prawa o charakterze względnym (wierzytelności)¹⁸. Przyjmuje się istnienie ścisłego związku pomiędzy pojęciami „majątku” oraz „mienia”, w szczególności obejmowanie nimi zbioru praw podmiotowych o charakterze majątkowym¹⁹.

Ustawowa wspólność majątkowa nie powstanie gdy: przyszli małżonkowie wcześniej zawarli intercyzę lub jeden z nich (lub oboje), zawierając związek małżeński, był ubezwłasnowolniony. Pomędzy małżonkami powstanie w takich przypadkach bądź ustrój określony umową majątkową małżeńską bądź też ustrój określony przepisami ustawy (przymusowy ustrój rozdzielności majątkowej).

Przepisy art. 31 § 2 oraz art. 33 KRO zawierają wyliczenie składników majątku wspólnego oraz majątków osobistych małżonków. W wypadku majątku wspólnego jest to wyliczenie przykładowe, na co wskazuje użycie zwrotu „w szczególności” oraz treść art.31 §1 zdanie pierwsze KRO, natomiast katalog składników majątku osobistego ma charakter zamknięty²⁰.

Art. 33 pkt 9 KRO, który bezpośrednio odnosi się do kwestii praw autorskich stwierdza: „Do majątku osobistego każdego z małżonków należą: prawa autorskie i prawa pokrewne, prawa własności przemysłowej oraz inne prawa twórcy”.

Z przytoczonych regulacji prawnych jasno wynika, że w ustroju wspólności ustawowej, autorskie prawa majątkowe przysługujące twórcy są składnikiem jego majątku osobistego. W skład majątku wspólnego oraz majątków osobistych wchodzi prawa majątkowe, a nie przedmioty tych praw²¹. Powstaje jednak pytanie

¹⁷ E. Skowrońska-Bocian, *Małżeńskie ustroje majątkowe*, Warszawa 2008, Lex/el, rozdział II pkt 1

¹⁸ J. Ignaczewski, *Małżeńskie ustroje majątkowe. Art. 31-54 k.r.o. Komentarz*, Warszawa 2006, s.48, Koziół A., *Ustroje majątkowe małżeńskie po nowelizacji Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego*, cz. II, MoP 2005, nr 16, s.8.

¹⁹ A. Dyoniak, *Pojęcie majątku w prawie cywilnym*, PiP 1985, z. 11–12, s. 119; Z. Radwański, *Prawo cywilne – część ogólna*, Warszawa 2005, s. 141.

²⁰ zob. J. Ignatowicz, M. Nazar, *Prawo rodzinne*, Wolters Kluwer 2012, s. 151; J. Strzebinczyk, *Prawo rodzinne*, Warszawa 2012, s. 124; odmiennie J.S. Piątowski (w:) *System prawa rodzinnego i opiekuńczego*, Wrocław 1985, red. J.S. Piątowski, s. 357–358;

²¹ Por. J. Ignatowicz, *Prawo rodzinne*, Warszawa 2001, s. 149; M. Nazar (w:) J. Ignatowicz, M. Nazar, *Prawo rodzinne*, s. 137.

jak traktować wynagrodzenie, które jak wskazano wyżej w pewnych sytuacjach uznawane jest za element autorskich praw majątkowych skutecznym *erga omnes* w innych zaś jedynie jako uprawnienie względne – roszczenie wynikające ze stosunków umownych i będące konsekwencją dokonanego rozporządzenia prawami autorskimi.

Jak wskazuje się w literaturze składniki wymienione w art. 31 § 2 KRO oraz w art. 33 pkt 3, 5, 7 i 9 KRO niewątpliwie stanowią prawa podmiotowe. W pozostałych przepisach ustawa posługuje się pojęciem „przedmiot” lub „przedmiot majątkowy”. W cytowanym powyżej art. 33 pkt 9 *in fine* stwierdzono, że oprócz praw autorskich do majątku osobistego należą także tzw. „inne prawa twórcy”. Użyte w tym przepisie stwierdzenie „inne prawa twórcy” może budzić wątpliwości co do jego desygnatu. W piśmiennictwie wskazuje się jedynie bardzo ogólnie na to, że do pojęcia „praw twórcy” zalicza się w szczególności prawa majątkowe wskazane w dwóch ustawach, tj. w prawie autorskim oraz w prawie własności przemysłowej²². Uznać moim zdaniem należy, że wynagrodzenie autorskie rozumiane jako uprawnienie względne (roszczenie), gdy nie zostanie zakwalifikowane do zakresu znaczeniowego pojęcia użytego w art. 33 pkt 9 KRO „prawa autorskie” to z całą pewnością może być przypisane użytemu tam pojęciu „innych praw twórcy”. Z powyższych rozważań wynika więc, że zarówno gdy mówimy o prawie do wynagrodzenia w znaczeniu prawa podmiotowego (skutecznego *erga omnes*) jak i mamy na myśli roszczenia o zapłatę wynagrodzenia autorskiego to z mocy art. 33 pkt 9 KRO wchodzi one do majątku osobistego twórcy.

Na marginesie warto dodać, że stwierdzenie „inne prawa twórcy” zostało wprowadzone do art. 33 pkt 9 KRO ustawą o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektóre inne ustawy z dnia 17 kwietnia 2004 r.²³ Wcześniejsza regulacja z przed tej daty a obowiązująca od 1965 r. stanowiła, że do majątku odrębnego należą „prawa autorskie twórcy, prawa twórcy wynalazku, wzoru lub projektu racjonalizatorskiego”. Przed nowelizacją KRO czyli przed rokiem 2005 mogły istnieć wątpliwości dotyczące tego czy względne prawo twórcy jakim jest roszczenie o wynagrodzenie zasilało majątek wspólny małżonków czy majątek odrębny. W obecnym stanie prawnym w kwestii tej nie powinno być już żadnych wątpliwości. Cytowany wyżej przepis jednoznacznie przesądza, że prawo do wynagrodzenia rozumiane zarówno jako prawo bezwzględne oraz uprawnienie względne należy do majątku osobistego twórcy. Stwierdzenie to nie przesądza jednak kwestii przynależności dochodów, które prawo do wynagrodzenia generuje nie przesądza także jak wyżej wskazano prawa własności rzeczy na których utwór jest utrwalony (np. kwestii własności obrazów namalowanych przez twórcę).

²² Por. zob. szerzej M. Nazar [w:] *System Prawa Prywatnego*, t. 11, *Prawo rodzinne i opiekuńcze*, red. T. Smoczyński, Warszawa 2009, s. 300 i n.

²³ (Dz.U. z 2004, Nr 162 poz.1691).

Jak słusznie zauważono w piśmiennictwie „W sytuacji gdy oboje małżonkowie są współtwórcami tego samego wspólnego utworu będą oni współuprawnieni na zasadzie współuprawnienia ułamkowego, a nie łącznego”²⁴ (por. art. 8 pr. aut.).

W praktyce mogą powstać trudności w odróżnieniu prawa twórcy do wynagrodzenia od wierzytelności o wypłatę konkretnej kwoty²⁵. W uzasadnieniu wyroku z dnia 26 marca 2002 r.²⁶ Sąd Najwyższy podkreślił, że w skład majątku osobistego małżonka wchodzi „majątkowe prawo twórcy, które nie stało się jeszcze dochodem w postaci uzyskanego wynagrodzenia, ani też w postaci skonkretyzowanej wierzytelności”²⁷.

Jak wiadomo zasadą ogólną wynikającą z art. 31 KRO jest to, że jako wchodzące do majątku wspólnego małżonków traktuje się m. in. pobrane wynagrodzenie za pracę i dochody z innej działalności zarobkowej każdego z małżonków oraz dochody z majątku osobistego każdego z małżonków.

Autorskie prawa majątkowe a w tym m. in. prawo do wynagrodzenia (zarówno o charakterze względnym jak i bezwzględnym) jest źródłem dochodów. Można stwierdzić więc, że dochody generuje majątek osobisty twórcy (autorskie prawo do wynagrodzenia), które zgodnie z art. 31 KRO zasilą majątek wspólny małżonków.

W piśmiennictwie wskazuje się, że kreowany przez art. 31 KRO „majątek wspólny” ma tworzyć podstawę bieżącej egzystencji rodziny oraz być podstawą realizacji jej dalekosiężnych celów, związanych z kolejnymi fazami rozwoju rodziny. Majątek ten ma zabezpieczyć wypełnianie podstawowych funkcji rodziny, nie tylko funkcji ekonomicznej, ale także innych funkcji, zwłaszcza społecznych. W licznych rodzinach, w których źródłem dochodów jest tylko wynagrodzenie za pracę, majątek wspólny stanowi z zasady jedyną znaczącą substancję majątkową²⁸. Powyższe względy przemawiają moim zdaniem za tym aby wynagrodzenie (dochody), które uzyskuje twórca z tytułu eksploatacji swych utworów traktować jako składnik zasilający majątek wspólny małżonków. Często bowiem praca twórcy i jego dochody stanowią podstawę ekonomiczną egzystencji całej rodziny. Takie stanowisko reprezentuje także orzecznictwo sądowe. W uzasadnieniu wyroku z 26 marca 2002 r.²⁹, Sąd Najwyższy podkreślił, że w skład majątku osobistego małżonka wchodzi „majątkowe prawo twórcy, które nie stało się jeszcze dochodem w postaci uzyskanego wynagrodzenia, ani też w postaci skonkretyzowanej wierzytelności”.

²⁴ T. Sokołowski w: Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz, red. H. Doleckiego, T. Sokołowskiego, Warszawa 2010, Lex/el, komentarz do art. 33 pkt 9, teza 20a

²⁵ G. Jędrejek, Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz, Warszawa 2017, Lex/el, komentarz do art. 33, pkt VIII teza 2.

²⁶ wyrok SN dnia 26.03.2002 r., I PKN 972/00, LEX nr 55721

²⁷ Wyrok SN z dnia 26.03.2002 r., I PKN 972/00, LEX nr 55721

²⁸ Por. J. Ignatowicz, M. Nazar, *Prawo rodzinne*, Warszawa 2006, s. 137.

²⁹ Wyroku SN dnia 26.03.2002 r., I PKN 972/00, LEX nr 55721,

W uchwale Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 1979 r.³⁰ stwierdzono, że dorobek małżonków stanowi czysty dochód z majątku odrębnego tj. przychód po odjęciu koniecznych wydatków na jego osiągnięcie w szczególności obciążeń publicznoprawnych. Nie stanowi natomiast dochodu, a zatem nie należy do majątku wspólnego przyrost wartości przedmiotu wchodzącego do majątku odrębnego jednego z małżonków spowodowany zmianą cen za tego rodzaju przedmiot. Korzyść uzyskana w następstwie sprzedaży składnika majątku odrębnego a więc np. autorskich praw majątkowych będąca różnicą między ceną zakupu a ceną sprzedaży tego prawa, nie jest dochodem i nie zasili majątku wspólnego.

Aktualnie wątpliwości dotyczyć mogą jednak sytuacji, w której twórca tworzy utwory w ramach stosunku pracy i ma tu zastosowanie norma z art. 12 pr. aut. zgodnie z którą autorskie prawa majątkowe do utworu może nabyć pracodawca. Podobna sytuacja dotyczyć może praw majątkowych twórcy programu komputerowego, które co do zasady przypadają pracodawcy. Powstaje pytanie: Czy wynagrodzenie za pracę w tej sytuacji powinno być traktowane jako wymienione w art. 33 pkt 9 kro „inne prawo twórcy” i zasilać majątek osobisty? Zgodnie z ogólnymi zasadami przyjętymi w prawie rodzinnym wynagrodzenia i zarobki stają się składnikami majątku wspólnego dopiero od chwili ich pobrania. Nie wchodzi więc do wspólnego majątku małżeńskiego wierzytelności o zapłatę wynagrodzenia i to zarówno wierzytelności wymagalne, jak i jeszcze niewymagalne³¹. Zasadę tę potwierdza treść art. 33 pkt 7 KRO zgodnie z którym „Do majątku osobistego każdego z małżonków należą (...) wierzytelności z tytułu wynagrodzenia za pracę lub z tytułu innej działalności zarobkowej jednego z małżonków”. Ustawodawca wyraźnie odróżnia wierzytelność od jej przedmiotu. I tak w art. 31 § 2 pkt 1 KRO mowa jest o pobranym wynagrodzeniu (świadczeniu), a w art. 33 pkt 7 KRO o wierzytelności z tytułu wynagrodzenia za pracę lub z tytułu innej działalności zarobkowej jednego z małżonków³².

Wierzytelność o wynagrodzenie autorskie jako składnik majątku osobistego małżonka

Opisana powyżej zasada odnosząca się do wynagrodzenia za pracę jest jak najbardziej aktualna także w odniesieniu do wierzytelności z tytułu wynagrodzenia autorskiego. Zgodnie z art. 33 pkt 9 KRO wymienione tam „inne prawo twórcy”, które jak wyżej wskazano rozumieć należy jako względne prawo (wie-

³⁰ Uchwała SN z dnia 21 września 1979r. sygn. akt II CZP 29/79, OSNCP 1979, poz. 214.

³¹ Por. T. Sokołowski w: Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz, red. H. Doleckiego, T. Sokołowski, Warszawa 2010, Lex.el, komentarz do art. 31, teza 12

³² G. Jędrejek, Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz, Warszawa 2017, Lex/el, komentarz do art. 33 VIII teza 2.

rytelność) do puki nie zostanie zaspokojona przez dłużnika stanowi majątek osobisty twórcy. Składnikiem majątku wspólnego staną się jedynie dochody uzyskane z tytułu realizacji istniejącej wcześniej wierzytelności. Stwierdzenie to znajduje potwierdzenie w uchwale Sądu Najwyższego z 24 lipca 1997 r.³³ w której stwierdzono, że „Nie stanowią dorobku wierzytelności z tytułu wynagrodzenia za usługi osobiste, świadczone przez jednego z małżonków w ramach prowadzonej przez niego działalności gospodarczej”.

Zauważyć jednak należy, że rozwiązanie takie może prowadzić do tego, że twórca aby opóźnić lub uniemożliwić wejście dochodów ze swej pracy twórczej do majątku wspólnego będzie powstrzymywał się z ich odbiorem od dłużnika. W związku z powyższym pojawia się pytanie czy małżonek twórcy może doprowadzić do zrealizowania wierzytelności twórcy, pobrać wynagrodzenie w imieniu małżonka i doprowadzić do zasilenia dochodami z tytułu praw autorskich majątek małżeński? W opisywanej sytuacji zastosowanie znaleźć może art. 28. § 1 KRO który stanowi, że „jeżeli jeden z małżonków pozostających we wspólnym pożyciu nie spełnia ciężącego na nim obowiązku przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny, sąd może nakazać, ażeby wynagrodzenie za pracę albo inne należności przypadające temu małżonkowi były w całości lub w części wypłacane do rąk drugiego małżonka”. Chodzi o każdą należność, nawet o charakterze incydentalnym³⁴. Powyższy nakaz zachowuje moc mimo ustania po jego wydaniu wspólnego pożycia małżonków. Sąd może jednak na wniosek każdego z małżonków nakaz ten zmienić albo uchylić. Warunkiem zastosowania powyżej opisanej regulacji jest wymóg pozostawania przez małżonków we wspólnym pożyciu. Jak podkreślił SN w uzasadnieniu wyroku z 29 marca 1972 r.³⁵, „Ustanie tego pożycia – bez względu na to, z czyjej winy nastąpiło – wyłącza dopuszczalność dochodzenia obowiązku przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny w trybie cytowanego przepisu.

Prawo do wynagrodzenia autorskiego następcy prawnego twórcy

Do tej pory przez pryzmat przepisów KRO analizowałem sytuację w której prawo do wynagrodzenia przysługuje twórcy utworu. Warto w tym miejscu zauważyć, że inaczej postrzegane będzie prawo do wynagrodzenia, które przysługuje innemu podmiotowi niż twórca np. wszelkiego rodzaju następcom prawnym twórcy (nabywcom autorskich praw majątkowych lub spadkobiercom).

³³ uchwała SN z 24.07.1997 r., III CZP 26/97, LEX nr 31295

³⁴ G Jędrejek, Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz, Warszawa 2017, Lex/el, Teza 4 komentarz do art. 28, teza 4; T. Smyczyński, *Prawo rodzinne i opiekuńcze. Analiza i wykładnia*, Warszawa 2001, s.73.

³⁵ Wyrok SN z dnia 29.03.1972 r., III CRN 585/71, LEX nr 1450.

W piśmiennictwie wyrażono bowiem pogląd, że wspomniany wcześniej art. 33 pkt 9 KRO umiejscawiający prawa autorskie w majątku osobistym małżonka dotyczy jedynie sytuacji gdy prawa autorskie przysługują twórcy. Wskazany przepis nie dotyczy zaś sytuacji gdy małżonek nabywa od twórcy prawa autorskie w drodze czynności prawnej (odpłatnie lub nieodpłatnie) albo w drodze spadkobrania. W takim wypadku nabyte przez małżonka autorskie prawa majątkowe mogą zasilić majątek objęty wspólnością małżeńską³⁶.

W powyższym kontekście interpretować należy dość częsty w praktyce problem nabycia praw autorskich do utworu architektonicznego lub architektoniczno-urbanistycznego przez z małżonków. Jak wiemy w przypadku utworów architektonicznych mamy do czynienia z wyjątkiem od zasady wyrażonej w art. 52 ust 1 pr. aut zgodnie z którą przeniesienie własności egzemplarza utworu nie powoduje przejścia autorskich praw majątkowych do utworu. Art. 61 pr. aut. stanowi, że „nabycie od twórcy egzemplarza projektu architektonicznego lub architektoniczno-urbanistycznego obejmuje prawo zastosowania go tylko do jednej budowy”. Wydaje się więc, że nabycie egzemplarza projektu architektonicznego przez jednego z małżonków w czasie trwania małżeństwa kreuje co do zasady wspólne prawo małżonków do zastosowania tego projektu do jednej budowy. Gdy projekt architektoniczny został nabyty nie został jednak zastosowany do budowy prawo takie podobnie jak inne prawa nabyte do majątku wspólnego podlegać będą zniesieniu w przypadku ustania wspólności.

Możliwość zaspokojenia się wierzyciela jednego z małżonków z majątku objętego wspólnością małżeńską w skład, którego wchodzi autorskie prawo do wynagrodzenia

Kwestią wartą osobnego rozważenia jest także możliwość zaspokojenia się wierzyciela jednego z małżonków z majątku objętego wspólnością małżeńską jeśli w skład owej masy majątkowej wchodzi autorskie prawo do wynagrodzenia. Z art. 41 KRO wynika zasada, że „Jeżeli małżonek zaciągnął zobowiązanie za zgodą drugiego małżonka, wierzyciel może żądać zaspokojenia także z majątku wspólnego małżonków”. Wyłączenie autorskich praw majątkowych spod egzekucji wynikające z art. 18 ust 1 pr. aut. następuje tylko wtedy, gdy przysługują one twórcy. Wyłączenie spod egzekucji nie dotyczy więc następców prawnych twórcy³⁷.

³⁶ J. Winiarz, w: *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, Warszawa 2003, s. 186; M. Sychowicz, w: *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, Warszawa 2006, s. 215; T. Smoczyński, *Prawo rodzinne i opiekuńcze. Analiza i wykładnia*, Warszawa 2001, s. 165.

³⁷ Por. E. Traple (w): *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Komentarz*, red. J. Barta, R. Markiewicz, Warszawa 2011, s. 191.

Jak ustalono wyżej autorskie prawa majątkowe twórcy co do zasady będą znajdować się w majątku osobistym tegoż twórcy a do majątku wspólnego małżonków wejdą jedynie pobrane już wynagrodzenia. W tej sytuacji nie pojawi się więc problem egzekucji z autorskich praw majątkowych znajdujących się w majątku wspólnym. Wyjątkiem może być tu jedynie taka sytuacja w której autorskie prawa majątkowe weszłyby do majątku wspólnego z mocy majątkowej umowy małżeńskiej lub byłyby to autorskie prawa majątkowe nabyte do wspólnego majątku małżeńskiego przez następcę prawnego twórcy. Jak już wyżej wskazano w przypadkach, w których autorskie prawa majątkowe nie przysługują twórcy, ale jego następcy prawnemu prawa te będą podlegały egzekucji jako prawa zbywalne, nie będzie miał do nich zastosowania art. 831 § 1 pkt 3 k.p.c. wyłączający spod egzekucji prawa niezbywalne.

Realizacja roszczeń odszkodowawczych z art. 79 prawa autorskiego na tle stosunków majątkowych małżeńskich

Inną ciekawą sytuacją, którą warto rozważyć w kontekście analizowanego problemu jest kwestia realizacja roszczeń odszkodowawczych opisanych w art. 79 pr. aut na tle stosunków majątkowych małżeńskich. Zauważmy, że w treści art. 33 pkt 6 KRO mowa jest o tym, że do majątku osobistego małżonka wchodzi jedynie: „przedmioty uzyskane z tytułu odszkodowania za uszkodzenie ciała lub wywołanie rozstroju zdrowia albo z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę”. Jak wiemy Art. 79 pr. aut. daje podstawy aby domagać się: naprawienia wyrządzonej szkody na zasadach ogólnych albo zapłaty sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej dwukrotności, a w przypadku gdy naruszenie jest zawinione – trzykrotności stosownego wynagrodzenia oraz wydania uzyskanych korzyści. Powstaje zatem problem. Czy w związku z tym, że w treści art. 33 pkt 6 KRO ustawodawca wylicza jedynie roszczenie o odszkodowanie z tytułu rozstroju zdrowia to wszelkie inne roszczenia odszkodowawcze należy traktować jako wchodzące do majątku wspólnego małżonków? Czy też kwestię roszczeń odszkodowawczych z art. 79 pr. aut. postrzegać należy przez pryzmat omawianego wcześniej art. 33 pkt 9 *in fine* KRO, który stanowi, że do majątku osobistego należą także „inne prawa twórcy”? Czy pod pojęciem „inne prawa twórcy” wyrażonym a art. 33 pkt 6 KRO rozumieć należy także roszczenia odszkodowawcze z art. 79 pr. aut. W opinii autora na tak postawione pytania należy stwierdzić, że pod pojęciem „inne prawa twórcy” rozumieć należy także roszczenia odszkodowawcze z art. 79 pr. aut. Kwestię składników majątkowych uzyskanych na podstawie art. 79 pr. aut. postrzegać należy natomiast jako dochód, który wygenerował majątek osobisty i zaliczyć je do majątku objętego wspólnością ustawową.

Rozszerzenie wspólności małżeńskiej na prawa autorskie przysługujące twórcy przez majątkową umowę małżeńską

Na zakończenie należy poruszyć jeszcze kwestię dotyczącą tego czy przez intercyzę – majątkową umowę małżeńską – można rozszerzyć wspólność małżeńską na prawa autorskie przysługujące twórcy? Odnosząc się do tego zagadnienia przywołać należy wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 08 listopada 2011 r.³⁸, w którym stwierdzono, że niezbywalne prawa niemajątkowe (w tym prawa autorskie osobiste) nie należą do majątku wspólnego małżonków i że nie można rozszerzyć na nie wspólności majątkowej, nie tyle przesądza o tym treść przepisu art. 33 pkt 5 KRO, ale okoliczność, iż wspólność majątkowa obejmuje tylko prawa majątkowe³⁹. Orzecznictwo potwierdza więc zgoła oczywistą tezę, że majątku wspólnego nie można rozszerzyć na autorskie prawa osobiste. Ale jak wygląda kwestia rozszerzenia wspólności na autorskie prawa majątkowe? Odpowiedz na postawione wyżej pytanie daje analiza treści art. 49 KRO, który wylicza na jakie składniki majątkowe nie można rozszerzyć wspólności. W tym wyliczeniu brak jest praw autorskich lub praw twórcy. W związku z tym, jeśli działanie takie nie zostało przez ustawodawcę zabronione, przyjęć należy że majątek wspólny małżonków można skutecznie rozszerzyć o autorskie prawa majątkowe przysługujące twórcy. Wskazany art. 49 § 1 pkt 5 KRO wyraźnie ogranicza jedynie możliwość rozszerzenia wspólności majątkowej małżeńskiej na niewymagalne jeszcze wierzytelności o wynagrodzenie za pracę lub z tytułu innej działalności zarobkowej każdego z małżonków.

Zakończenie

Analiza problematyki wynagrodzenia autorskiego na tle stosunków majątkowych małżeńskich wyraźnie wskazuje że pojęcie wynagrodzenia autorskiego może być rozumiane co najmniej w kilku znaczeniach:

- wynagrodzenie jako prawo podmiotowe skuteczne *erga omnes*
- wynagrodzenie jako wierzytelność o świadczenie z tytułu eksploatacji autorskich praw majątkowych
- wynagrodzenie jako pobrane już świadczenie pieniężne lub inne
- wynagrodzenie autorskie tożsame z wynagrodzeniem za prace (art. 12 pr. aut.).

W potocznym znaczeniu pojęcie wynagrodzenia autorskiego także używane jest na oznaczenie świadczeń odszkodowawczych o których mowa w art. 79 pr.

³⁸ Wyrok NSA z dnia 8 listopada 2011 r., II GSK 1113/10, *LEX nr 1151536*

³⁹ Por. J. Sterniak-Kujawa., *Małżeńskie umowy majątkowe (intercyzy)*, Warszawa 1995, s. 96; Winiarz J., w: *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, red. K. Pietrzykowski, Warszawa 2003, s. 428.

aut. Istotne znaczenie przy interpretacji przepisów KRO będzie miało także to czy dany rodzaj wynagrodzenia autorskiego przysługuje twórcy czy jego następcy prawnemu. Jak wykazują poczynione powyżej rozważania świadomość tego z jakim rodzajem wynagrodzenia autorskiego mamy do czynienia może mieć istotne znaczenie przy interpretacji obowiązujących przepisów prawa, które w pewnym zakresie jak np. przepisy KRO do tego wynagrodzenia się odnoszą.

Bibliografia

- Barta J., Markiewicz R., *Prawo autorskie i prawa pokrewne*, Wolters Kluwer 2016.
- Czajkowska-Dąbrowska M., *Przegląd orzecznictwa z zakresu prawa autorskiego (zagadnienia wybrane)*, Glosa 2005, nr 2.
- Dyoniak A., *Pojęcie majątku w prawie cywilnym*, PiP 1985, z. 11–12.
- Grzybowski S., w: *System Prawa Cywilnego*, t. 1, *Część ogólna*, red. S. Grzybowski, Ossolineum 1985.
- Ignaczewski J., *Mażeńskie ustroje majątkowe. Art. 31-54 k.r.o. Komentarz*, Warszawa 2006.
- Ignatowicz J., Nazar M., *Prawo rodzinne*, Warszawa 2006.
- Ignatowicz J., Nazar M., *Prawo rodzinne*, Wolters Kluwer 2012.
- Ignatowicz J., *Prawo rodzinne*, Warszawa 2001.
- Jędrejek G., *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, Warszawa 2017.
- Kozioł A., *Ustroje majątkowe małżeńskie po nowelizacji Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego*, cz. II, MoP 2005, nr 16.
- Nazar M., w: *System Prawa Prywatnego*, t. 11, *Prawo rodzinne i opiekuńcze*, red. T. Smoczyński, Warszawa 2009.
- Piątowski J.S., w: *System prawa rodzinnego i opiekuńczego*, red. J.S. Piątowski, Wrocław 1985.
- Pyziak-Szafnicka M., w: *System Prawa Prywatnego*, t. 1, *Prawo cywilne – część ogólna*, red. M. Safjan, Warszawa 2007.
- Radwański Z., *Prawo cywilne – część ogólna*, Warszawa 2005.
- Skowrońska-Bocian E., *Mażeńskie ustroje majątkowe*, Warszawa 2008.
- Smoczyński T., *Prawo rodzinne i opiekuńcze. Analiza i wykładnia*, Warszawa 2001.
- Sokołowska D., *Opinia prawna z dnia 22 stycznia 2015 r. sporządzona dla Stowarzyszenia Autorów ZAiKS w sprawie: skargi konstytucyjnej z dnia 20 listopada 2014 r. (SK 32/14) w przedmiocie niezgodności z Konstytucją art. 79 ust. 1 lit. b) ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych z 4 lutego 1994 r.*, PUG 2015, nr 8.
- Sokołowska D., *Prawo twórcy do wynagrodzenia w prawie autorskim*, Poznań 2013.
- Sokołowski T., w: *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, red. H. Doleckiego, T. Sokołowskiego, Warszawa 2010.
- Sokołowski T., w: *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, red. H. Dolecki, T. Sokołowski, Warszawa 2010.
- Sterniak-Kujawa J., *Mażeńskie umowy majątkowe (interczyzy)*, Warszawa 1995.
- Strzebinczyk J., *Prawo rodzinne*, Warszawa 2012.
- Sychowicz M., w: *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, Warszawa 2006.
- Traple E., w: *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Komentarz*, red. J. Barta, R. Markiewicz, Warszawa 2011.
- Traple E., w: *System prawa prywatnego*, t. 13, *Prawo autorskie*, red. J. Barta, Warszawa 2007.
- Winiarz J., w: *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, red. K. Pietrzykowski, Warszawa 2003.

Orzecznictwo

wyrok SN z dnia 29 marca 1972 r., III CRN 585/71, LEX nr 1450.
uchwała SN z dnia 21 września 1979r. , II CZP 29/79, OSNCP 1979, poz. 214.
wyrok SN z dnia 7 stycznia 1997 , OSN AP 1997 nr 13 poz. 233.
uchwała SN z dnia 24 lipca 1997 r., III CZP 26/97, LEX nr 31295.
wyrok SN z dnia 20 maja 1999 r., I CKN 1139/97, OSP 2000, z. 2, poz. 24.
wyrok SN z dnia 25 listopada 1999 r., II CKN 573/98, LEX nr 145313.
wyrok SN z dnia 26 marca 2002 r., I PKN 972/00, LEX nr 55721.
wyrok NSA z dnia 8 listopada 2011 r. , II GSK 1113/10, LEX nr 1151536.

Streszczenie

W opracowaniu przeanalizowany został problem przynależności autorskich praw majątkowych oraz dochodów, które one generują do majątku wspólnego małżonków oraz majątków odrębnych małżonków. Punktem wyjścia do rozważań na ten temat stają się kwestie interpretacji pojęcia „wynagrodzenie autorskie”, które może być rozumiane na wiele sposobów, raz jako prawo o charakterze bezwzględnym innym razem jako uprawnienie względne wynikające z treści zawartej umowy. Celem niniejszego opracowania była odpowiedź na pytanie w jakiej sytuacji dochody, które generują autorskie prawa majątkowe zasila majątek osobisty a w jakim majątek objęty małżeńską wspólnością ustawową twórcy, czy sytuacja ulega zmianie gdy dojdzie do zbycia autorskich praw majątkowych na rzecz następcy prawnego twórcy? Przedstawione w artykule zagadnienia mają istotne znaczenie dla rozstrzygania sporów sądowych dotyczących zniesienia wspólności majątkowej małżeńskiej oraz do rozstrzygania kwestii związanych z możliwością pobierania dochodów, które generują autorskie prawa majątkowe przez małżonka twórcy. W artykule poruszona została także kwestia dysponowania autorskimi prawami majątkowymi w małżeńskich umowach majątkowych.

Słowa kluczowe: prawo autorskie, wynagrodzenie autorskie, małżeńska wspólność ustawowa

---

The right to remuneration in copyright on the background of matrimonial property relations

Summary

The study analyzed the problem common property of the spouses and copyright. The main issue is whether the income that the copyright law generates will be the joint property of the spouses. The starting point for reflection on this is interpretation of the term “copyright remuneration” which can take the form right effective inter partes or erga omnes. The purpose of this study was to answer the question: in what situation the income of copyright law will create the personal property and when the joint property of the spouses whether the situation changes when the copyright is transferred to the legal successor of the creator? The issues presented in the article are important for resolving court disputes regarding the abolition of the matrimonial property. The article also discusses the issue of copyright disposal in matrimonial property agreements.

Key words: copyright law, royalties, marital statutory unity, joint property of the spouses

---